

**1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන**

**1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය**

ටවර් හෝල් රහහල පදනමේ 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, පදනමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

**1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම**

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

**1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්**

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, පදනම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය පදනම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා පදනමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

පදනමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, පදනමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

**1.4 විගණන විෂය පථය**

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැලසුම්වලින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහ භරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද , අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් පදනමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ පදනමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ පදනමේ භාරකාර මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, පදනම ක්‍රියා කර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

**1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ**

**1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූල නොවීම**

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 03 හි 47(ආ) ඡේදයට පටහැනිව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී සිදුකළ පූර්ව වර්ෂයන්ට අදාළ රු.97,976,488 ක් වූ වැරදි නිවැරදි කිරීම් ආරම්භක ශේෂයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමකින් තොරව පූර්ව වර්ෂ ගැලපුම් ගිණුමට පමණක් ගිණුම්ගත කර තිබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂය ආරම්භයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන ගිණුමේ ශේෂය රු.16,476,488 කින් වැඩියෙන් ද, සම්මුච්චිත ක්ෂය ගිණුමේ ශේෂය රු. 81,500,000 කින් හා සම්මුච්චිත ඌනතාවය රු. 65,023,512 කින් අඩුවෙන් ද දැක්වුණි.</p>	<p>ඉදිරියේදී ප්‍රමිත අංක 03 හි 47 (ආ) ඡේදය ප්‍රකාරව කටයුතු කරමි.</p>	<p>ප්‍රමිතියේ නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 07 හි 14(අ) සහ (ආ) ඡේදවලට පටහැනිව නොනිමි තත්ත්වයේ පවතින ටවර් රහහලේ කෞතුකාගාරය වැඩිදියුණු කිරීමේ කාර්යයට අදාළව සමාලෝචිත වර්ෂයේ ගෙවා තිබුණු රු.1,410,800 ක් කෙරිගෙන යන වැඩ යටතේ ගිණුම්ගත කරනු වෙනුවට ගොඩනැගිලි ගිණුමට ප්‍රාග්ධනගත කර තිබුණි.</p>	<p>වැඩ කටයුතු අවසන්වූ බැවින් ප්‍රාග්ධනික කරන ලද අතර ඉන්පසු කාලයේදී කලවැද්දෙක් මෙම අලුත්වැඩියා කරන ලද ප්‍රදේශයට හානි කිරීම හේතුවෙන් නැවත එම ප්‍රදේශය අලුත්වැඩියා කිරීමට දිගු කාලයක් ගත විය.</p>	<p>විගණනය විසින් 2024 අප්‍රේල් 18 දින සිදු කරන ලද භෞතික පරීක්ෂාවේදී අදාළ කාර්යය තවදුරටත් සිදුකරමින් පැවති අතර මෙම පිළිතුර සාවද්‍ය වේ. ප්‍රමිති ප්‍රකාරව වත්කම් ප්‍රාග්ධනික කළ යුතුය.</p>

- |  |  |  |
|--|--|--|
| <p>(ඇ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 07 හි 84 ඡේදය ප්‍රකාරව සමාලෝචිත වර්ෂයේ අපහරණය කළ මෝටර් රථයෙන් පැන නඟින ලද රු.690,773 ක වාසිය ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.</p>   | <p>එම වාහන අපහරණයෙන් ලද මුදල භාණ්ඩාගාරය වෙත නැවත යැවිය යුතු බැවින් එම ලාභය ගෙවිය යුතු මුදලක් ලෙස ගිණුම්ගත කරන ලදී.</p> | <p>ප්‍රමිතියේ නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>  |
| <p>(ඈ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 11 හි 44 ඡේදය අනුව හුවමාරු නොවන ගණුදෙනු වලින් වන අයභාරය අදායමට හඳුනා ගැනීම කළ යුතු වුවද සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ලැබී තිබුණු ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන රු. 24,490,000 කින් රු. 24,305,703 ක් සම්බන්ධයෙන් එසේ කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>  | <p>ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අනුව නිවැරදිව ගිණුම් සකස් කිරීමට සටහන් කර ගනිමි.</p>                       | <p>ප්‍රමිතියේ නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>  |
| <p>(ඉ) පූර්ව වර්ෂ තුළ ලැබී තිබුණු ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන සම්බන්ධයෙන් උක්ත ප්‍රමිතියේ 116 සිට 125 දක්වා වූ සංක්‍රාන්ති විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබීමෙන් තවදුරටත් අයභාර ලෙස හඳුනා ගත යුතු රු. 195,336,663 ක් රජයේ ප්‍රාග්ධන ප්‍රදාන ලෙස හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනයේ දක්වා තිබුණි.</p>   | <p>ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති අනුව නිවැරදිව ගිණුම් සකස් කිරීමට සටහන් කර ගනිමි.</p>                       | <p>ප්‍රමිතියේ නියමයන්ට අනුකූලව කටයුතු කළ යුතුය.</p>  |
| <p>(ඊ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිති 02 හි 09 ඡේදය ප්‍රකාරව අත්පත් කරගත් දිනයේ සිට කල්පිරීමට ඉතිරිව ඇති කාලය මාස 03 හෝ ඊට අඩු ආයෝජන, මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ හා මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ ද්‍රවශීල වත්කම් ලෙස පෙන්නුම් කළයුතු වුවද, මාස තුනකින් කල්පිරීමට නියමිත රු. 22,000,000 ක් වූ ස්ථාවර තැන්පතු 03 ක වටිනාකම මුදල් හා සමාන දෑ ලෙස දක්වනු වෙනුවට ජංගම වත්කම් යටතේ දක්වා තිබුණි.</p> | <p>2024 වර්ෂය තුළදී නිවැරදි කර 2023 වර්ෂය නැවත සකස් කිරීමට (Restated) කටයුතු කරමි.</p>                                 | <p>ප්‍රමිතිය ප්‍රකාරව මාස 03 හෝ ඊට අඩු ආයෝජන, මුදල් හා මුදල් හා සමාන දෑ ද්‍රවශීල වත්කම් ලෙස පෙන්නුම් කළ යුතුය.</p> |

**1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ගොඩනැගිලි ලෙස ගිණුම්ගත කළයුතු මුදල රු.4,738,153 ක් වුවද එය රු. 5,110,594 ක් ලෙස ගිණුම්ගත කිරීම හේතුවෙන් ගොඩනැගිලි රු. 372,441 ක් වැඩියෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.</p>	<p>2024 වර්ෂය තුළදී ගැලපීම් සිදු කර නිවැරදි කරමි.</p>	<p>ගොඩනැගිලි වටිනාකම් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.</p>

<p>(ආ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව සමාලෝචිත වර්ෂයේ රු.14,844,240 ක් වූ උනන්දුව රු.63,523,296 ක් ලෙස රු.48,679,056 ක් වැඩියෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයට ඇතුළත් කර තිබුණු අතර වර්ෂය සඳහා වූ රු.96,486,261 ක ක්ෂය වියදම රු.96,533,261 ක් ලෙස රු.47,000 කින් වැඩියෙන් දැක්වීමත්, වර්ෂය තුළ ගෙවූ රු. 1,216,143 ක පාරිතෝෂික වටිනාකම, රු. 973,483 ක් ලෙස රු. 242,660 ක් අඩුවෙන් දැක්වීමත් හේතුවෙන් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ මුදල් ප්‍රවාහය නිවැරදි නොවන බවට නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>නිවැරදි කිරීමට සටහන් කර ගනිමි.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රකාශනය නිවැරදිව පිළියෙල කිරීමට පියවර ගත යුතුය.</p>
--	---------------------------------------	---

<p>(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ මුදලින් ලද රු.41,480,317 ක් වූ ආයෝජන පොලියරු.43,833,685 ක් ලෙස රු.2,353,368 ක් වැඩියෙන් ද, රු.34,220,807 ක ස්ථාවර වත්කම් අත්පත් කර ගැනීම් රු.47,169,426 ක් ලෙස රු.12,948,619 ක් වැඩියෙන් ද දැක්වීමෙන් ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ මුදල් ප්‍රවාහය නිවැරදි නොවන බවට නිරීක්ෂණය විය.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රකාශනය තුළ මුදලින් ලද මුළු පොලියරු.43,833,685 ක් ලෙස දක්වා ඇති අතර එහි ආයෝජන පමණක් අන්තර්ගත නොවේ. 2024 වර්ෂය තුළදී නිවැරදි කර 2023 වර්ෂය නැවත සකස් කිරීමට (Restated) කටයුතු කරමි.</p>	<p>මුදල් ප්‍රවාහය ප්‍රකාශනය නිවැරදිව පිළියෙල කිරීමට පියවර ගත යුතුය.</p>
---	--	---

**1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්**

**1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති වසර 05 කට අධික කාලයක සිට පැවත එන රු.1,203,583 ක ණයගැති ශේෂ අයකර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග අනුගමනය කර නොතිබුණි.</p>	<p>මෙම වසර 05 ට වඩා වැඩි ශේෂයන් පිළිබඳව 2023 වර්ෂයේ අවසන් වරට පැවැත්වූ විගණන හා කළමනාකරණ කමිටු රැස්වීමේදී සාකච්ඡා වූ අතර ඉදිරි කමිටු රැස්වීමට එම ශේෂයන්හි විස්තර ඉදිරිපත් කරන ලෙස උපදෙස් ලැබුණි. ඒ අනුව කටයුතු කිරීමට සටහන් කර ගනිමි.</p>	<p>දීර්ඝ කාලයක සිට පැවත එන ණයගැති ශේෂ අයකර ගැනීමට නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

**1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට වසර 05 කට වැඩි කාලයක් ඉක්මවා ඇති කොන්ත්‍රාත් රු.1,786,008 ක් නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>ඉදිරි විගණන හා කළමනාකරණ කමිටු රැස්වීමේදී ඉදිරිපත් කර එම උපදෙස් අනුව කටයුතු කරමි.</p>	<p>ගෙවිය යුතු ශේෂ නිරවුල් කිරීමට හෝ ආදායමට ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 14,844,240 ක උනන්දුවක් වූ අතර ඊට අනුරූප ඉකුත් වර්ෂයේ උනන්දුව රු. 80,792,883 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.65,948,643 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට සමාලෝචිත වර්ෂයේ ආදායම රු. 49,724,977 කින්ද, විලම්භිත ආදායම (ප්‍රාග්ධන ප්‍රධාන) රු. 48,679,055 ක් ද වශයෙන් ආදායමේ එකතුව රු. 98,404,032 කින් වැඩිවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සවිසිරිපාය ගොඩනැගිල්ල සහ එය පිහිටි භූමිභාගය පදනම වෙත පවරාදීමට අදාළ 1980 ඔක්තෝබර් 08 දිනැති විශේෂ දීමනා පත්‍රයේ නියමයන් අනුව මෙම ඉඩම හා එහි පිහිටි ගොඩනැගිලි ජාතික නෘත්‍ය කටයුතු දිරිගැන්වීම සහ ප්‍රවර්ධනය කිරීමට අවශ්‍ය කාර්යයන් සඳහා මිස වෙනත් කාර්යයන් සඳහා නොයෙදවිය යුතු බවත්, එම කාර්යයන් සඳහා යොදවා නොගන්නේ නම් නැවත රජය වෙත පැවරෙනු ඇති බවත් සඳහන් වී තිබුණ ද, පදනම සතු සවිසිරිපාය ගොඩනැගිල්ල හා එය පිහිටි භූමිභාගය 1986 මැයි 15 දින සිට ඉදිකිරීම් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරියට අවස්ථා 02 කදී වසර 30 බැගින් බදු දී තිබුණු අතර විධිමත් අනුමැතියකින් තොරව දෙවන ගිවිසුමට එළඹ තිබුණි. 2016 මැයි 14 දින බදු කාල සීමාව අවසන් වීමෙන් පසුවද කුලී ගෙවීමකින් තොරව සහ 2023 ජනවාරි 04 දින අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පැවති රැස්වීමේදී හා 2024 ජනවාරි 30 දින අග්‍රාමාත්‍ය ලේකම්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් පැවති රැස්වීමේදී ගන්නා ලද තීරණ අනුව ගාස්තු ගෙවීමට, නව බදු ගිවිසුමකට එළඹීමට හෝ එම කාර්යාලය අධිකාරිය සතු ගොඩනැගිල්ලක වහාම ස්ථාපිත කිරීමට කටයුතු නොකර, ගොඩනැගිල්ලේ රැඳී තිබුණි.</p>	<p>සියළු සාකච්ඡා අසාර්ථක වූ බැවින් මෙම ගොඩනැගිල්ලෙන් ඉදිකිරීම් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය ඉවත් කිරීම සඳහා ගරු අග්‍රාමාත්‍යතුමාගේ හා ගරු අමාත්‍යතුමාගේ අත්සනින් යුතුව කැබිනට් පත්‍රිකාවක් අනුමැතිය සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කර ඇත.</p>	<p>2024 මැයි 27 දිනැති අංක: අමප/24/1286//620/022 දරන ඒකාබද්ධ අමාත්‍ය මණ්ඩල සංදේශය සඳහා 2024 ජූලි 09 දින ලබාදී ඇති තීරණය ප්‍රකාරව ගොඩනැගිල්ල නැවත පදනම වෙත පවරා ගැනීමට හා හිඟ කුලී අයකර ගැනීමට කඩිනම් පියවරගත යුතුයි.</p>
<p>(ආ) පදනම විසින් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය සමඟ ඇති කරගත් මූලික බදු ගිවිසුමේ, බදු ගැනුම්කරුවන්ට සම්පූර්ණ බදු දේපළ හෝ ඉන් කොටසක් හෝ අතුරු බදු දීමට බලය</p>	<p>සියළු සාකච්ඡා අසාර්ථක වූ බැවින් මෙම ගොඩනැගිල්ලෙන් ඉදිකිරීම් කර්මාන්ත සංවර්ධන</p>	<p>ගිවිසුම්වලට එළඹීමේදී පදනමට අවාසි නොවන අයුරින් කොන්දේසි ඇතුළත් කළ යුතුය.</p>

ඇත්තේය, යනුවෙන් පදනමට අවසි වන කොන්දේසියක් ඇතුළත් කිරීම හේතුවෙන් එම අධිකාරිය විසින් වර්ග අඩු 2017 ක වපසරියක් 2021 ජූලි 01 දින සිට 2023 ජූනි 30 දින දක්වා කාලපරිච්ඡේදය සඳහා රු. 227,000 ක මාසික කුලියකට ඉදිකිරීම් ආරක්ෂණ අරමුදල (CGF) වෙත අතුරු බදු දී තිබුණු අතර ශ්‍රවණාගාරයද කුලී පදනමට බාහිර පාර්ශවයන් වෙත ලබා දී තිබුණි.

අධිකාරිය ඉවත් කිරීම සඳහා ගරු අග්‍රමාත්‍යතුමාගේ හා ගරු අමාත්‍යතුමාගේ අත්සනින් යුතුව කැබිනට් පත්‍රිකාවක් අනුමැතිය සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කර ඇත.

**3.2 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(ආ) මුල් ඇස්තමේන්තුව රු. 3,914,827 ක් වූ සරසවිපාය පිටුපස පිහිටි ගොඩනැගිල්ලේ අලුත්වැඩියාව තෙවන වර වැඩිකල ඇස්තමේන්තුව වූ රු.7,219,643 කට ගොඩනැගිලි දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ප්‍රදානය කර තිබුණු අතර ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ 5.4.4 ඡේදයට පටහැනිව සියයට 30 ක අත්තිකාරම් සීමාව ඉක්මවා සියයට 89 ක් වූ රු.6,461,374 ක මුදලක් සුරක්ෂණයක් ලබා ගැනීමකින් තොරව ගෙවා තිබුණි. එහි කළවැඩ වටිනාකම රු.4,738,154 ක් වූයෙන් වැඩිපුර ගෙවූ රු.1,723,220 ක මුදල මාස 09 කට අධික කාලයක් ගතවීමෙන් පසු 2024 ජූලි මාසයේදී අයකර ගෙන තිබුණි.</p>	<p>2022 වර්ෂයේ ඩොලර් උනතාවය නිසා හාණ්ඩ ආනයනය සීමා කිරීම හේතුවෙන් වෙළඳ පොළේ ඉදිකිරීම් ද්‍රව්‍යවල මිල 200% කින් පමණ ඉහළයාම හේතුවෙන් මෙම තත්වය උදාවී ඇත. රාජ්‍ය ආයතනයක් වන ගොඩනැගිලි දෙපාර්තමේන්තුව වෙත මෙම අලුත්වැඩියාව කිරීම සඳහා භාරදුන් බව කාරුණිකව සඳහන් කරමි.</p>	<p>ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයේ විධිවිධාන වලට අනුව ප්‍රසම්පාදන කටයුතු සිදු කළ යුතුය.</p>

**3.3 කොන්ත්‍රාත් පරිපාලනයේ අඩුපාඩු**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ටවර් රහඹලේ කොටසක් කෞතුකාගාරයක් ලෙස වැඩිදියුණු කිරීමේ කාර්යය සඳහා බස්නාහිර පළාත් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය වෙත රු.1,410,800 ක ඇස්තමේන්තුවකට 2023 දෙසැම්බර් 04 දින ලංසුව ප්‍රදානය කර මුළු ඇස්තමේන්තු මුදලින් සියයට 5 ක රඳවා ගැනීමේ මුදල අඩුකර රු. 1,340,260 ක මුදලම 2023 දෙසැම්බර් 29 දින අධිකාරිය වෙත ගෙවා</p>	<p>කාර්යය ආරම්භයේදීම මුළු මුදලම නිදහස් කරන ලෙස බස්නාහිර පළාත් කර්මාන්ත සංවර්ධන අධිකාරිය විසින් ඉල්ලීමක් කර තිබුණද අප විසින් එම මුදල් නිදහස් නොකළ අතර සුළු වැඩ කොටසක් පමණක් ඉතිරිව තිබූ බැවින් 2023.12.31 දින වෙක්පත නිකුත් කර ඇත.</p>	<p>විගණනය විසින් 2024 අප්‍රේල් 18 දින සිදු කරන ලද භෞතික පරීක්ෂාවේදී අදාළ කාර්යය නවදුරටත් සිදුකරමින් පැවතුණු බව නිරීක්ෂණය වූ අතර මෙම පිළිතුර සාවද්‍ය වේ. සහතික කරන ලද කළ වැඩ වටිනාකම අනුව</p>

තිබුණු අතර ප්‍රතිග්‍රහණ ලිපිය අනුව මෙම කාර්යය 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට පෙර නිම කළයුතු වුවත් විගණනය විසින් ස්ථානීය පරීක්ෂාව සිදුකරන ලද 2024 අප්‍රේල් 18 දින වන විටත් අදාළ කාර්යය නිම කර නොතිබුණි.

ඉන්පසු කලාවැද්දක් මෙම අලුත්වැඩියා කරන ප්‍රදේශයට භානි කිරීම හේතුවෙන් නැවත එම ප්‍රදේශය අලුත්වැඩියා කිරීමට දිගු කාලයක් ගත විය.

ගෙවීම් සිදු කළ යුතුය .

**4. ගිණුම් කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය**

**4.1 වාර්ෂික ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම**

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2023 වර්ෂයේ ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ඇතුළත් එක් එක් ක්‍රියාකාරකමට අදාළ කාර්යසාධන දර්ශක හඳුනාගෙන නොතිබීමත්, එම ක්‍රියාකාරකම්වලට අදාළ මූලික කාර්යසාධන දර්ශකයන්ට (Key Performance Indicators) අනුකූලවන පරිදි කාර්යසාධන වාර්තාව පිළියෙල කර නොතිබීමත් හේතුවෙන් එම ක්‍රියාකාරකම්වලින් අපේක්ෂිත අරමුණු ඉටුකරගෙන තිබේද යන්න සාප්‍රච්ඡාදනව හඳුනා ගැනීමට නොහැකි විය.</p>	<p>2024 සංශෝධිත ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම සකස් කිරීමේ දී එය නිවැරදි කර ගැනීමට සටහන් කර ගනිමි.</p>	<p>ක්‍රියාකාරී සැලැස්මේ ඇතුළත් එක් එක් ක්‍රියාකාරකමට අදාළ කාර්යසාධන දර්ශක (Key Performance Indicators) හඳුනාගෙන, ඊට අනුකූලවන පරිදි කාර්යසාධන වාර්තාව පිළියෙල කළ යුතුය.</p>